

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: ADLİYE MAHKEMESİ 12. HUKUK DAİRESİ

Taraflar arasında görülen davada İstanbul 17. Asliye Ticaret Mahkemesince verilen 14/03/2018 tarih ve 2014/1470 E. - 2018/104 K. sayılı kararın asıl ve birleşen dava davacıları vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, istinaf isteminin esaslan reddine dair İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi'nce verilen 23/05/2019 tarih ve 2018/1104 E. - 2019/728 K. sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi asıl ve birleşen dava davacıları vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Asıl ve birleşen dava davacıları vekili, müvekkillerine ait 23.820.000 kg ve 24.870.000 kg "soyulmuş bakır tel hurdası" emtialarının Çin Xingang Limanından 26/09/2014 tarihinde MSC Kalina-FD439R isimli gemi ile MSCU6980167 ve TRLU6560951 numaralı konteynerler ile İstanbul Ambarlı Limanına teslim edilmek üzere gönderildiğini, geminin 04/11/2014 tarihinde davalı Marport Liman İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.'ne ait limana yanaşıp tahliye işlemlerine başlanıldığını, müvekkillerinin toplam 311.616 USD karşılığı konteynerler içindeki emtiaları Mes Metal Ekstürüzyon San. ve Tic. A.Ş. firmasına devrettiğini, hurdaları devralan firmanın malları teslim almak üzere limana gittiğinde bir konteynere orijinal kilidi yerine davalı ... Acentası A.Ş.'ne ait diğer konteynere ise orijinal kilidi yerine davalı Marport Liman İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.'ne ait kilidin takıldığını gördüğünü, liman yetkililerine bilgi sorulduğunda ilgililerin "konteynerlerin indirilmesi sırasında kilidinin olmadığını fark edildiğini, konteynerlerin açıldığında birer palet parke taşının olduğunu ve bakır bulunmadığının tespit edildiğini, bunun üzerine acente, acente temsilcisi ve kaptana tutanak imzalatıldığını" bildirerek tutanağın birer suretini müvekkilleri firma temsilcisi ile Mes Metal Ekstürüzyon San. ve Tic. A.Ş. yetkilisine verildiğini, gemi firması acentesi ve liman işletmesi firması ile görüşülmesine ve ihtar gönderilmesine rağmen dava tarihine kadar zararın tazmin edilmediğini, emtiaların Çin'de konteynerlere yüklenilmesi, konteynerlerin kilitlenmesi ve Xingang Limanına getirilmesine kadar müvekkilleri temsilcilerinin işlemlere bizzat refakat ettiklerini, ürünü satın alan Mes Metal Ekstürüzyon San. ve Tic. A.Ş.'nin de yaptığı harcamaları müvekkillerinden talep ettiğini ileri sürerek toplam 214.236 USD mal bedeli ve toplam 106.640 USD mahrum kalınan kar, komisyon, iş takipçisi komisyonu ve iş takibi masrafları ile Mes Metal Ekstürüzyon San. ve Tic. A.Ş.'nin talep edeceği masraf ve giderleri ile yargılama giderlerinin davalılardan faizi ile birlikte müteselsilen tahsiline karar verilmesini talep etmişlerdir.

Asıl ve birleşen dava davalısı MSC Gemi Acenteliği A.Ş. vekili, müvekkilinin Cenevre merkezli Mediterranean Shipping Company S.A ünvanlı şirketin Türkiye acenteliğini yaptığını, davanın TTK. 105 md. göre müvekkili namına acenteliğe karşı açılacağından dolayı pasif husumet ehliyetlerinin olmadığını, müvekkili şirketin acenteliğini yaptığı şirket tarafından düzenlenen ve taşıma şartlarının yer aldığı konişmentonun 10. maddesi gereğince taşıma sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünü için başvurulacak yetkili yer mahkemesinin Londra mahkemeleri ve uygulanacak hukukun İngiliz hukuku olarak belirlenmesi, ayrıca MÖHUK 47. ve HMK 17. maddelerine göre mahkemenin yetkisiz olması sebepleriyle yetkisizlik kararı verilmesi gerektiğini, müvekkili şirketçe tanzim edilen

konişmentolarda taşımanın konteynerlerin yükleten tarafından tamamen doldurulduktan sonra taşıyana teslim edildiği anlamını taşıyan "FCL/FCL Full Container Load" ibaresini taşıması sebebiyle taşımaya konu mallardaki farklılık sebebiyle müvekkiline atfedilecek bir kusur olmadığını, konişmentoda arka yüzündeki taşıma sözleşmesinin 14.2 maddesi ve konişmentoda yükleyicinin verdiği bilgilerin doğru olduğu, taşıyan tarafından kontrol edilmediği, taşıyanın sorumlu olmayacağına ilişkin rezervler konulması sebebiyle TTK'nun 1239 maddesi gereğince de müvekkilinin sorumlu olmadığını, müvekkilinin sorumlu olduğunun kabulü halinde dahi TTK 1186 md. gereğince sorumluluklarının sınırlı olduğunu savunarak öncelikle pasif husumet ve yetki yönünden, aksi taktirde esas yönünden davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Asıl ve birleşen dava davalısı Marport Liman İşletmeleri San. Ve Tic. A.Ş. vekili, dava konusu yüklerle ilgili Gümrük İthalat beyannamesi dava dışı Mes Metal Ekstürüzyon San. ve Tic. A.Ş. tarafından açıldığından davacının aktif husumet ehliyetinin bulunmadığını, konteynerlerin limana tahliyesi sırasında bizzat gemi kaptanı tarafından tanzim olunan interchange raporunda konteynerler üzerinde mühür takılı olmadığının tespit edildiğini, bu hususun davalı acentelik ve gümrük yetkililerinin de imzası bulunan 17/11/2014 tarihli tutanakla da tespit edildiğini, bu durumda müvekkilinin sadece konteynerlerin tahliye edildiği liman ve geçici depolama yeri işletmesi olması sebebiyle dava konusu olayla bir ilgisinin olmadığını, ayrıca talep edilen tazminatın fahiş olduğunu savunarak davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Asıl ve birleşen dava davalısı Mediterranean Shipping Company S.A vekili, taşımanın 30/09/2014 tarihli konişmentolara bağlı olarak yapıldığını ve bu sebeple taşıyan ile konişmento hamili arasındaki hukuki ilişkiye konişmento hükümlerinin uygulanması gerektiğini, konişmentonun 10.3 maddesi gereğince uyuşmazlık bakımından Londra Yüksek Mahkemelerinin yetkili olduğunu ve İngiliz hukukunun uygulanması gerektiğini, MÖHUK 24. maddesinin sözleşmelerden doğan borç ilişkisinde uygulanacak hukuk bakımından taraflara açık seçim yapma yetkisi tanıdığını, mahkemenin davaya bakmaya yetkili ve görevli bulunmadığını, konişmentonun ön yüzündeki taşıyanın acentesi tarafından taşımaya ilişkin girilen şerhlere göre konteynerlerin içinde çıkan yük ile konişmentoda beyan edilen yükün aynı olmamasından dolayı müvekkilinin sorumluluğunun bulunmadığını, sorumluluğun konteynerlerin yüklemesini yapan Tianjin Seri Technology Co. Ltd.'ye ait olduğunu, sorumluluğa karar verilse dahi TTK 1186 maddesi gereğince bunun sınırlı olduğunu, davanın ispat edilemediğini savunarak davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, taşımanın yapıldığı geminin yabancı bayraklı olması, yüklemenin yabancı limandan yapılması ve yetki itirazında bulunan davalı Mediterranean Shipping Company S.A'nın yabancı şirket olması nedeniyle somut uyuşmazlığın yabancılık unsuru taşıdığı, dava konusunun Türk mahkemelerinin yetkisinin münhasır yetki esasına göre düzenlenmiş bir konuya ilişkin olmayıp deniz taşımasından yani akdi ilişkiden kaynaklandığı, konişmentoda yer alan yetki şartına göre davalı Mediterranean Shipping Company SA 'ya karşı açılan davanın Londra Mahkemelerinde görülmesi gerektiği, TTK 105. md. göre taşıma ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda taşıyıcıya izafeten acenteye karşı dava açılacağı, acenteye doğrudan dava yöneltmesinin söz konusu olamayacağı, konteynerlerin gemiden tahliyesi esnasında birinin mühürsüz diğerinin de üzerinde farklı mühür bulunduğunun gümrük otoritesi ve yük ilgilileri tarafından ortaklaşa olarak tespit edildiği, konişmentoda kayıtlı olan hurda bakır tel türü emtianın yerine konteynerlerden parke taşı türü malzeme çıkmasından dolayı davalı Marport Liman İşletmelerinin

herhangi bir sorumluluğunun bulunmadığı gerekçesi ile asıl ve birleşen dava yönünden davalı Mediterranean Shipping Company SA hakkında açılan davanın yetkisizlik nedeniyle usulden reddine, davalı ... hakkında açılan davanın pasif husumet yokluğu nedeniyle reddine, davalı Marport Liman İşletmeleri San ve Tic AŞ hakkında açılan davanın esastan reddine karar verilmiştir.

Karara karşı, asıl ve birleşen dava davacısı vekili tarafından istinaf kanun yoluna başvurulmuştur.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesince, olayda dava konusunun emtianın yüklemesinin yabancı bir limandan yapılmış olması, taşımayı yapan geminin yabancı bayraklı olması ve yetki itirazında bulunan davalı Mediterranean Shipping Company S.A'nın yabancı bir şirket olması dikkate alındığında uyuşmazlığın yabancılik unsuru taşıdığı, dava konusunun münhasır yetki esasına göre düzenlenmiş bir konuya ilişkin olmadığı, taşıma akdi ilişkisinden kaynaklandığı, davacıların konişmentolarda "gönderilen" olarak yer aldığı ve tacir ibaresinin kapsamına girdiği, ayrıca 10.3. maddesinde açıkça tacirin açacağı her türlü dava ve taşıyan tarafından açılacak davalarda İngiliz Hukukunun uygulanacağı ve Londra Yüksek Mahkemesi'nin münhasıran yetkili olacağı düzenlendiği, bu durumda iş bu davada da münhasıran Londra Yüksek Mahkemelerinin yetkili olduğu, kural olarak genel işlem koşulları içeren sözleşmeler düzenlenmesinin yasal sınırlar içinde hukuken mümkün olup, taraflar arasında düzenlenen konişmentolardaki yetki şartına ilişkin hükmün tacir olan davacı tarafın kolayca anlayabileceği bir içerikte olduğu, ayrıca uyuşmazlık halinde mahkemenin yetkisinin düzenlenmesine ilişkin hüküm konulmasının dürüstlük kuralına aykırı bir düzenleme sayılamayacağı, haksız işlem şartı olarak kabul edilemeyeceği, ilk derece mahkemesince hükmedilen nisbi vekalet ücretinin esastan red kararına yönelik olduğu, yabancı bir ülke mahkemesinin yetkili olması halinde HMK 20.maddesi uygulama alanı bulmayacağından gerekçede yetkili mahkemenin açıklanması yeterli olup hüküm kısmında ayrıca gösterilmesine lüzum görülmediği gerekçesi ile asıl ve birleşen dava davacıları vekilinin istinaf başvurusunun esastan karar verilmiştir.

Karar, asıl ve birleşen dava davacısı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Asıl ve birleşen dava, uluslararası deniz yolu ile taşıma işinden dolayı uğranılan zarara bağlı tazminat istemine ilişkindir. Mahkemece, asıl ve birleşen davada, davalı Mediterranean Shipping Company SA hakkında mahkemenin yetkisizliği sebebiyle usulden, MSC Gemi Acenteliği A.Ş. hakkında pasif husumet yokluğundan, Marport Liman İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş. hakkında ise davanın esastan reddine karar verilmiştir. Davaya konu taşıma işleminde yabancılik unsuru mevcut olmakla MÖHUK'un tatbiki gerekmede olup, bu çerçevede taraflar arasında düzenlenen konişmentolardaki yetki şartının MÖHUK ve TTK kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Davalılardan MSC Gemi Acenteliği A.Ş.'nin dava konusu uyuşmazlığı doğuran taşıma işinde davalı yabancı şirketin acentesi sıfatıyla hareket ettiği sabittir. Yabancılik unsuru taşıyan uyuşmazlıklar bakımından taraflar yetki sözleşmesi yapabilirlerse de, Türk mahkemelerinin MÖHUK 47. maddesine istinaden münhasır yetkisinin olduğu hallerde bu yönde bir sözleşme yapılması mümkün değildir. 6102 sayılı TTK'nın 105/2 maddesi son cümlesi uyarınca, yabancı tacirler hesabına acentelik yapanlar bakımından müvekkili adına Türkiye'de dava açılması halinde sözleşmedeki yetki şartının MÖHUK gereğince geçersizliği öngörüldüğüne göre, madde hükmü ile bu nitelikteki uyuşmazlık bakımından Türk mahkemelerinin münhasır yetki taşıdığı kabul edilmesi gerekmektedir. Buna dayalı olarak, somut olayda taraflar arasında düzenlenen konişmentolardaki yetki şartı geçersiz olduğunda davalı Mediterranean Shipping Company SA hakkında yetkisizlik kararı verilmesi doğru olmamış, kararın bu sebeple temyiz eden asıl ve birleşen dava davacısı yararına bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Yukarda açıklanan nedenlerle, asıl ve birleşen dava davacısının temyiz istemlerinin kabulü ile İlk Derece Mahkemesince Mediterranean Shipping Company SA hakkında verilen yetkisizlik kararına yönelik istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının BOZULARAK KALDIRILMASINA, HMK'nın 373/1. maddesi uyarınca dava dosyasının İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, ödediği peşin temyiz harcının isteği halinde temyiz eden asıl ve birleşen davada davacılara iadesine, 25/02/2020 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

YARGITAY BA KANLI